

Ó-Budán kell felépíteni a Nemzeti Stadiont

Iria Gerlóczy Zsigmond dr.

egyetemi tanár, az Országos Közegészségügyi Egyesület elnöke.

A Nemzeti Stadion felépítésének ügye régóta foglalkoztatja a sportköröket és ha országunk feldaraboltságát miatt egyidőre a közeli jövőben való megvalósulásának a lehetősége elveszettnek látszott is, gazdasági nehéz helyzetünk mellett is újból és pedig fokozott erővel tört előre a vágy annak minél előbb való megoldására. Ma világszerte meg sem álmodott tért hódított a sport és csak természetes, ha a magyarság, amely a sportok legkülönbözőbb nemével sokszoros győzelmeivel ismert névre és tekintélyre tett szert, megfeszített akaratral dolgozik azon, hogy neki is meg legyen a Nemzeti Stadionja.

Az egészség ügyéért közel ötven év óta dolgozó Országos Közegészségügyi Egyesület tudatában van annak, hogy a Nemzeti Stadion nem egyedül a sportot hivatott szolgálni, hanem a nemzet egészségügyét is, már 1929-ben elkezdték látni az idejét annak, hogy megindítsa a Nemzeti Stadion felépítésének megkezdését és népszerű előadásai sorában 1929 február 26-án alkalmat adott egyik jeles tagjának, Buday Gyula állami reáliskolai testnevelési tanárnak arra, hogy a Nemzeti Stadion elhelyezéséről elgondolását és javaslatát a sportkérdésekkel foglalkozó szakemberek és az érdeklődő nagyközönség előtt kifejtse.

Csak a budai oldalon helyezhető el a Stadion

Buday Gyula testnevelési tanár előadásában meggyőző érveléssel kifejtette, hogy a Nemzeti Stadion elhelyezése kérdésében csak a budai oldal jöhet szóba, mert ha talán egyéb nézőpontok a népesebb pesti oldalon való elhelyezés mellett szólnának is, a higiéné követeléseinek ellene mond minden olyan elgondolásnak, amely a Nemzeti Stadiont a pesti oldalra kívánná felépíteni.

A sport a testi erő fejlesztésének, a szervezet ellenálló ereje növelésének eszköze; mint ilyen, tehát el nem választható a higiéné legfőbb követeléseitől. Amikor tehát a sportok összességének befogadására, kultiválására szolgáló stadionnak megépítéséről van szó, akkor különösen fokozottan kell előtérbe állítani a higiéné követeléseit. Nemcsak a sportokban aktíve résztvevők egészségére kell gondolnunk, hanem a sportok iránt ma már szinte lázasan érdeklődők százaira, azokra, akik a még nem is olyan régen multban szabad délutánjaikat, vasárnapjaikat és ünnepnapijaikat füstös kávéházakban, korezmákban töltötték és akik a sportok nagy törődésével ma sokszor túl sokat vesznek a versenyekre.

Az Országos Közegészségügyi Egyesület természetesen a legteljesebb megértéssel fogadta Buday Gyula testnevelési tanárnak azt a nagyvonalú elgondolását, hogy a Nemzeti Stadiont a hegyek aljában, Óbudán kell felépíteni, amely nemcsak azért a legalkalmasabb, mert legegyszerűsebb levegőjű helye a fővárosnak, hanem a környező hegyek szépsége, fedett uszoda létesítését szinte hangosan kínál bőséges vízi források közelsége, az evezősport részére a Duna szomszédsága, a téli sportok: sietés, rúdizás gyakorlására kínálkozó közeli hegyek, céllövés számára, mint golyófogó, a Bohn-féle téglagyár elhagyott bányájának hegyfelőli oldala, autósversenyekre a Bécsi-út, mint az ország egyik legjobb útja, amelyen át már nagyobb autósversenyeket bonyolítottak le, valóban Óbudán jelölnek meg, mint legalkalmasabb helyet a Nemzeti Stadion megépítésére. Buday Gyula Óbudának azt a többszáz holdnyi részét jelölte ki, mint a Stadion megépítésére legalkalmasabbat, amely Kaszásmező néven ismeretes, amelyet az Országos Közegészségügyi Egyesület tagjai a Tábor-hegy lankás magaslatáról tekintettek meg s amely terület azt a meggyőződést váltotta ki a nézőkben, hogy a Nemzeti Stadion céljaira szebb és alkalmasabb helyet nem lehetne találni. Innét a főváros a pesti részét elborító szürkés levegő-ködben minden szónál, érvelésnél döntőbb bizonyítékát lehetett látni annak, hogy mennyire nem való a Nemzeti Stadion a pesti oldalra.

A Kaszás rét

A Nemzeti Stadion ügyében tartott ezen az előadáson többen hozzászóltak a kérdéshez és valamennyien csatlakoztak Buday Gyula előadásához ahhoz a véleményéhez, hogy a Stadiont Óbudán kell megépíteni. Így Karafidát Jenő, az Országos Testnevelési Tanács akkori elnöke, aki örömet fejezte ki a fölött, hogy az Országos Közegészségügyi Egyesület napirendre tűzte a Nemzeti Stadion ügyét; Szilárdi Károly elismert felszólalásában kidomborította még Óbuda környékének történelmi emlékeit. Hajós Alfréd olimpiai bajnok, kiváló műépítészünk is hozzászólt a kérdéshez és kifejtette, hogy ő már több, mint húsz év óta foglalkozik a kérdés tanulmányozásával és az eddig terbevelt helyek hibáit ismerve, az előadótól megjelölt hely mellett foglalt állást. Egészségi nézőpontból — úgymond — a

legjobb és további nagy előnye, hogy a versenyt látogató közönségnek a verseny után hazajutása a sokféle közlekedési lehetőség útján a legjobban van biztosítva. Előnye a helynek még, hogy mincsem beépítve. A Stadion maga alakítja majd ki a környezetét, hogy az stílusos legyen. Hajós Alfréd akkor kifejtett véleményére különös súlyt helyeztem, mert ő nemcsak mint műépítész, de mint olimpiai bajnokot is, hivatottnak tartottam arra, hogy a kérdésben állást foglaljon. Meglepett, hogy a Nemzeti Stadionnak Óbudán való elhelyezése mellett négy és fél év előtt elhangzott véleménye után a Stadion megépítésére most a régi löversenyteret tartja legalkalmasabbnak és e megváltozott nézetében előtérbe állítja a közlekedési viszonyokat, amelyekre vonatkozóan pedig akkoron éppen ő hangsúlyozta, hogy az a sokféle közlekedési lehetőség útján Óbudán van legjobban biztosítva. Kontra Aladár orsz. gyűl. képviselő, a III. ker. előjáróság kiküldöttje kifejtette, hogy az Árpád-forrás ideális tartozéka lenne

Küzdelem a portenger ellen

A kérdés részleteivel aztán az Országos Közegészségügyi Egyesület választánya foglalkozott amely kimondta, hogy minden erővel meg kell akadályozni a Nemzeti Stadionnak portengerben való elhelyezését. Az óbudai megoldásnál jobbat elképzelni sem lehet; a szélirány a gyárak füstjét és a város porát keleti irányba fújja és így Óbudán portmentes levegőben lehetne felépíteni a Stadiont; a Pilisi hegylánc friss, üde levegőt biztosít a versenyek nagyszámú közönségének és az ott állandóan testgyakorlatot végzőknek. A választmány ezek alapján megkereste a miniszterelnököt, a belügyi, népjóléti és közoktatásiügyi minisztériumokat, a Székesfőváros Tanácsát, az Országos Testnevelési Tanácsot, a Mérnökök Nemzeti Szövetségét és általában minden illetékes fórumot. Nagy meglepetéssel találkozott az Országos Közegészségügyi Egyesület mozgalmá mindenütt és a népjóléti miniszter úr az emlékirat vétele után csakhamar kiküldötte szakközvetítőt, a javasolt óbudai terület, valamint a székesfővárostól fölajánlott rákosi gyakorlótér terület megtekintésére és már 1929 november 5-én leiratot intézett a székesfőváros polgármesteréhez. Ebben a miniszter a következőket mondja: „A csaknem egészen lakatlan vidék a Duna és a dombközéi ékelve portmentes, tiszta levegőjével és természetesen szépségével, kellemes, üdítő benyomást kelt és a jól kiépített Bécsi-út, a vilamos, a HÉV és a MÁV vonalai közvetlenül érintik, a Hungária-híd tervezett megépítésével pedig Újpesttel, Rákospalotával és a rohamosan fejlődő külső Lipótvárossal is csaknem közvetlenül érintkezésbe kerülne. A Stadionnak igényelt területet övező vidék természeti szépségénél és sík voltánál fogva építkezésre kiválóan alkalmas és kérésztelen, hogy különösen a Hungária-híd megépítésével a könnyű megközelíthetőség révén csakhamar értékes villateleppé fejlődne és a város egy szép részlettel gazdagabbá válnék. A Stadionnak itteni felépülése esetére a közelében folyó Árpád-forrás természetes melegvíze is a Stadion uszodájánál előnyösen felhasználható lenne.

A Rákosi gyakorlótér, melyből a főváros törvényhatósági bizottsága a Stadion részére megfelelő nagyságú területet adományozni szándékozik, a pesti oldalon terül el. Küztudomás szerint a pesti oldal levegője állandóan

a Stadionnak, mert az gyógyvíz és ritkaság-számba menő lehetőség kínálkozik abban, hogy úgy a hazai, mint a külföldi versenyzők gyógyító hatású vízben is versenyezhetnek. Kemény Lajos valóságos tartja, hogy a jövő Budapest sok szállodája a hegyvidékre kerül, kiemeli, hogy a gépkocsik, a jövő közlekedés eszközei mind a Bécsi-út felől jönnek a fővárosba; a repülőgépek számára is a Kaszásrét alkalmas hely volna a leszállásra. Szervéy György kiemelte, hogy külföldön nem lehet olyan Stadion, amelynek fekvése annyira kedvező lenne, mint Óbudáé, mely egyben klaszikus terület, mert már a rómaiak idejében is virágzó város volt itt és honalapítónk testét is itt helyezték nyugalomra. Virág Géza igen figyelemreméltónak tartja ezt a megoldást, mert az óbudai Hungária-híd megépítésével ennek a helynek lesz a legjobb közlekedési lehetősége, Pávai Vajna Ferenc főgeológus véleménye, hogy a terület alatt levő közeli hőforrások a fűtési és fürdési berendezések gazdaságos megoldását tennék lehetővé. Tamásy Béla dr. sz. főv. tisztiorvos nemcsak egészségi nézőpontból találja az Óbudán kiszemelt helyet ideálisan jónak, de gazdaságilag is olyan-nak, amely a természeti erőket legjobban kihasználja teszi lehetővé. Az ülésen elnökölő Éhn Kálmán dr. orsz. gyűl. képviselő az elhangzott felszólalásokból megállapította azt, hogy valamennyien lelkesedéssel helyeselték a Nemzeti Stadionnak Óbudán, a Kaszás-réten való elhelyezését.

sok szennyet és kormot tartalmaz. A gyárak és pályaudvarok elhelyezését és az uralkodó nyugati szeleket figyelembe véve, a rákosi gyakorlótér füstös és poros légköri zónának a kellős közepébe esik, talaja erősen homokos, ez okból portépző és különösen tömegmozgásoknál a pornak felhőszerű felverődését okozná és közlekedési viszonyait tekintve se nyújtana oly sokoldalú megközelítési módot, mint amilyen a Kaszásrét kecsegtet. Mindezek alapján a Nemzeti Stadion elhelyezésére a két említett terület közül a Kaszásrét alkalmasabbnak mutatkozik. Budapest, 1929. november 5. — A miniszter helyett: György dr. sk. h. államtitkár.

Nagyon sokat beszélnek, írnak mostanában a Nemzeti Stadion helyének megválasztásáról. Városszabályozási tervek mellett a Magyar Nemzeti Stadion felépítésére vonatkozó terveket is láttunk a Szent Gellért-szállóban most bezárt városépítési kiállításon és nem csekély meglepetéssel veszik észre az elsősorban és főképpen higiénikus elgondolást hangoztatók, hogy hamis érveléssel hangulatot óhajtanak teremteni újból a Nemzeti Stadionnak a pesti oldalon való felépítése mellett.

Ez teszi kötelességemmé, hogy szavamat hallassam az óbudai megoldás érdekében a Budapesti Hírlap hasábjain.

Meglepő, hogy akkor, amikor azok is kénytelenek kiemelni Óbudának egészségügyi vonatkozásban minden más hely fölött egyedül álló araválóságát, hogy ott épüljön föl a Nemzeti Stadion, most megint előtérbe akarják állítani a pesti oldalon való elhelyezését s azzal óhajtanak hangulatot teremteni, hogy bármennyire tisztább levegő kínálkozik a budai oldalon és bármennyire artistikusabb háttér adnak is a Duna jobboldalának természeti szépségei, a 60—80.000 főnyi közönségnek a pesti oldalon elhelyezett Stadionba való szállítása a meglévő kiépített, legfeljebb szélesbítésre és kiegészítésre szoruló pesti útvonalak mentén, kevésbé olyan körülményes, mint a túlterhelt dunai hidakon, beleszámítva a még tervezett, de Isten tudja, mikor épülő óbudai hidat is.

Végzetes hiba, sőt egyenesen bűn volna, ha ennek az agitációnak, ennek a helyt nem álló érvelésnek hatása alá kerülne az a fórumok,

Karácsonyi ajándékot

hölgyek, urak és gyermekeknek, valamint háztartási alkalmazottaknak a legjobban és legolcsóbban vásárolhatunk

KLEIN ANTAL

új divatruházában
VII., Király-utca 49. (Csányi-u. sarok)
A Teréz-templomnál.

amelyek ebben a kérdésben dönteni fognak.

Higgadt megfontoltsággal azt a gondolatot kell itt mindenkiféle szemellett tartani, hogy nem szabad az egészségügyi követelmények félredobásával a most meglévő közlekedési helyzet szerint dönteni a Stadion helyének megválasztásában, hanem a nem is olyan messze levő jövőre kell tekinteni, amikor a óbudai Hungária-híd készen áll és megnyitja az egész közlekedést Óbuda felé a Lipótvárossal, amelyen keresztül tömegek fennakadás nélkül távoznak a versenyekről, ahová kisebb csoportokba kerültek ki, de a verseny végeztével egyszerre akarnak hazajutni. Ott lesznek a személyszállító hajók, amelyek egyszerre 2000 utast szállíthatnak és 15 percenként indítva, óránként 8000-et; a MÁV vonata, amelynek ott van a megállóhelye a Stadion területén, 6 percenként 2000 utast szállíthat, óránként tehát 20.000-et; a HÉV egy vonata 6 percenként 500 utast, óránként tehát 5000-et; a BSZKRT egyvonalon 2 percenként 100 utast, óránként tehát 3000-et, második vonalon ugyanannyit, vagyis óránként 3000-et; autóbussz percenként 1 kocsin 40 utast, óránként 2400 utast; autók és autótaxis 1000 kocsin 4 utasával 4000 utast. Az óbudai megoldás esetén figyelembe kell venni azt is, hogy onnan a közönség elszállításának nem kell feltétlenül a legrövidebb időn belül megtörténnie, mert a közeli fürdők, evezősházák, vendéglők, mint szórakozóhelyek nem teszik sürgetőssé az eltávoztást, mint máshol egyébként.

Budapest fürdőváros

Nem lehet mellőzni az óbudai megoldást azzal az érveléssel, hogy a NST felépítése az 1935-ben Budapesten eldöntésre kerülő világ bajnokságok méltó keretének biztosítása végett sürgős és sürgős azért, mert a háború miatt elmaradt olimpiai játékok rendezését mindaddig nem tudjuk újra kiharcolni, amíg megfelelő Stadion nem áll rendelkezésünkre.

Hát toldójék esetleg még néhány esztendővel is a Nemzeti Stadion felépítése, amikor a meglesz az óbudai híd is, amikor aztán az idő múló idegenek tízezrei világszerte beszélni fognak Budapest-fürdővárosról, mert hiszen kétségtelen, hogy a budai oldal frekvenciája és előtérbehelyezése elsőrangú előfeltétele annak, hogy Budapest valóban fürdővárossá legyen. Kifejezést adtam a főfogásomnak a gyógyfürdőről, ez éghajlati gyógyintézetekről stb. szóló törvényjavaslatnak a felsőháznak 1929 március hó 14-én tartott ülésében, amikor többek között ezt is mondtam, hogy Budapest fürdőváros jellege csak akkor fog kidomborodni, csak akkor válik valóra, ha megteremtődik minden olyan helyzet, amely alkalmas arra, hogy Budapest-fürdőváros ügyét a természetadta szépségeken kívül az ember akaratára is előbbrevigye.

Az óbudai megoldásért szállott síkra a Szent Gellért-szállóban most bezárt városépítési kiállításon bemutatott az a szép terv is, amely Bierbauer Virgil dr. és Árkay Bertalan nagyszabású elgondolása s amely az óbudai mocsáros-dűlő-Aranyhegyre jelöli meg a Nemzeti Stadion legalkalmasabb helye gyanánt, amely terület elégséges és részben a székesfőváros tulajdonában van, közlekedése bőséges: MÁV, HÉV, Beszkárt, autóbusszvonalak és azok lehetősége, ezenfelül a dunai hajóközlekedés lehetősége. Ez a hely az óbudai Dunahíd kiépítésével kapcsolatban szükséges városrendezési munkák révén kifogástalan úthálózat közepébe illeszthető. Távol-sága a központi városházától 9 km. Mély fekvésénél fogva jól parkosítható, feltöltési anyag magától adódik. A Hármashatárhegy-csúcshegy-vonulat keletre néző lejtője a vitorlázó repülősport ideális helye.

Az Aranyhegy oldalába épített lépcső amfi-teatrumban a lejtő felső részén 100.000 néző helyezkedhetik el. A 15 hektáros tornatérén 80.000 ünneplő vonulhat fel az Aranyhegyet megkoronázó Árpád-emlék lábánál. Ezért itt kialakítható a Magyar Nemzeti Fórum, a legnagyobb nemzeti manifesztációk színhelye, amelyhez megfelelő közlekedéssel kapcsolódhatik a Római Dunapart a vízi-sportok színhelye.

Nézz körül a Tamás Galériában

Akadémia-utca 8

Rudnay, Koszta, Mednyánszky,
Vaszary, Halvány, Iványi, Szőnyi,
Egry, Márfy, Kádár, Derkovits,
stb. legkiválóbb alkotással

mérsékelt karácsonyi áron
kaphatók

A kiállítás egész nap nyitva; belépés díjtalan.